



AZ INTERNET SZABADSÁGÁRÓL



Az Országgyűlés a napokban tárgyalja a kormány T/1823. számú törvényjavaslatát a büntető jogszabályok módosításáról. A javaslat 6. § (2) bekezdése az Internet szabadságát kívánja korlátozni. A TASZ arra hívja fel a képviselők figyelmét, hogy a törvénymódosítás sértené a szólásszabadságot, és jogbizonytalanságot eredményezne.

Az Internet természetéről

Magyarország most kezdi felismerni az Internet szabályozásának szükségességét. A jogalkotók nem fordulhatnak a tiltás és a korlátozás eszközeihez anélkül, hogy tekintetbe vennék az Internet sajátosságait.

⇒ Az Internet lehetőséget biztosít arra, hogy a számítógépes hálózatba bekapcsolódók megőrizzék teljes **anonimitásukat**, ez vonatkozik mind az Interneten publikálóakra, mind azok olvasóira. Az anonim szereplők kilétének földelítése – ha ők nem akarják – gyakorlatilag lehetetlen.

⇒ Az Interneten **nincsenek határok**. A honlapok a hálózaton résztvevők számára földrajzi elhelyezkedésüktől függetlenül könnyen elérhetők, elektronikus levél pedig a világ bármelyik pontjáról bármelyik pontjára küldhető.

⇒ Az Internet **decentralizált**. A számítógépes hálózaton nincsenek olyan központok, mint más médiumok esetében, így a világháló mindenki számára akár több úton is elérhető, és lehetőséget teremt az interaktív, azonnali kommunikációra.

⇒ A decentralizáltság következménye, hogy az Internet **független** mindenféle

állami, hatalmi erőtől, ezért politikailag, ideológiailag nem irányítható.

⇒ Az Interneten az információhoz való hozzáférést – szemben például a rádióval és a televízióval – a **felhasználó irányítja**.

A kormány javaslatáról

A büntető törvénykönyv néhány bűncselekménynél a nagy nyilvánosságot alap tényállási elemként [becsületsértés (180. §), törvény vagy hatósági rendelkezés elleni izgatás (268. §), közösség elleni izgatás (269. §), nemzeti jelkép megsértése (269/A. §), önkényuralmi jelképek használata (269/B. §), rémhírterjesztés (270. §), visszaélés kábítószerrel (282. §), a fogyasztó megtévesztése (296/A. §)], vagy minősítő körülményként [háborús uszítás (153. §), rágalmozás (179. §)] értékeli.

A nagy nyilvánosság fogalmát a btk. 137. § 12. pontja értelmezi: „nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek sajtó, egyéb tömegtájékoztatói eszköz vagy sokszorosítás útján elkövetését is érteni kell”. A Legfelsőbb Bíróság BH 1981. 223. számon közzétett döntése alapján a joggyakorlat nagy nyilvánosságnak tekintti, ha a véghezvitel időpontjában az elkövetés helyén nagyobb létszámú személy van jelen (számuk első látásra nem állapítható meg), vagy „ha fennáll annak reális lehetősége, hogy a bűncselekményről nagyobb, előre meg nem határozható számú személy szerezzen tudomást”.

A törvényjavaslat 6. §-a a btk. értelmező rendelkezését kívánja kiegészíteni az „elektronikusan rögzített információ **távközlő hálózaton** való közzététele” szó-

vegrésszel. A javaslat indokolása szerint a **számítógépes hálózat** is a nagy nyilvánosság körébe tartozik. Az új fogalom meghatározásához a javaslat indokolása a távközlésről szóló 1992. évi LXXII. törvény mellékletének 28. pontjában szereplő definíciót hívja segítségül. („Távközlőhálózat: távközlést megvalósító eszközök és szoftverek összessége, melyek lehetővé teszik a hozzáférési pontok közötti közlések továbbítását és irányítását, beleértve a valós vagy virtuális összeköttetések egységes módon történő felépítését, fenntartását, módosítását és bontását.”)

- Ez a meghatározás jogalkalmazási problémákhoz vezethet. Ugyanis „távközlő hálózatnak”, illetve „számítógépes hálózatnak” számít a csak néhány számítógépből álló **belső irodai rendszer** is. Sem a törvényjavaslat, sem annak indokolása nem teszi egyértelművé a joggyakorlat számára, hogy mely területeken kívánja korlátozni a kifejezés szabadságát.

- A javaslat az érintett bűncselekmények elkövetési magatartásaként az információ **közzétételét** határozza meg. Nem ad útmutatást azonban arról, hogy a távközlő hálózaton keresztül áramló közlések közül melyek számítanak közzétételnek, **melyek a személyes és melyek a nyilvános közlések**. A számítógépes világhálón keresztül többféle módon közölhetjük másokkal gondolatainkat, s a kommunikáció egy része kétségtelenül nyilvános közlésnek, közzétételnek minősül. Az elektronikus levél magánközlés, tehát a levéltitok védelme alatt álló üzenet, még akkor is, ha egy levelet több cím-



zettnek postázunk. Ezzel szemben a honlapokon történő kommunikáció egyértelműen nyilvános közlésnek tekinthető. Az Internet azonban ezektől eltérő kommunikációs lehetőségeket is biztosít. A levelező listák és a „chat room”-ok egyszerre több résztvevős kapcsolatot tesznek lehetővé. Bár ezekhez elvileg bárki hozzáférhet, az ilyen csatornákon folyó eszmecsere mégsem tekinthető egyértelműen nyilvános közlésnek, hiszen ezek lényegében virtuális baráti összejövetelek, ha tetszik, konferencia-beszélgetések.

- A kormány figyelmen kívül hagyja, hogy az Internet esetében súlyos jogértelmezési problémákhoz vezethet a büntető törvénykönyv **területi és személyi hatályának** alkalmazása. Kérdéses, hogy Magyarországon büntetendő-e, ha a törvénytörző közlés itt került fel az Internetre, de úgy (például azon a nyelven), hogy ahhoz szinte kizárólag egy másik országban élők juthatnak hozzá. A magyar törvény szerint bűncselekménynek számít-e, ha olyan országban hozták nyilvánosságra a Magyarországon is megismerhető információt, ahol ez a tett nem bűncselekmény?

- A törvényjavaslat korábbi változatának indokolása leszögezte, hogy a módosítás természetesen nem jelenti a büntetőjogi **felelősség kiterjesztését az Internetes szolgáltatást nyújtókra**. Ez az Országgyűlés elé került változatban már nem szerepel. A javasolt normaszövegből nem világos, hogy ki az információ közzétevője. Kiterjed-e a felelősség a szolgáltatókra? A szolgáltatást nyújtó köteles-e figyelemmel kísérni a rendszeren keresztül hozzáférhető információkat? Elvárja-e a jogalkotó, hogy a szolgáltató

szűrje a közléseket? Hogyan érvényesíthető a magyar büntető kódex a külföldi szolgáltatókkal szemben?

Jelenleg Magyarországon az Internettel kapcsolatban a szabályozatlanság uralkodik. Ennek ellenére a TASZ nem támogatja ezt a törvényjavaslatot, mert:

- a kormány javaslata nem csökkenti, hanem növeli a jogbizonytalanságot;
- a btk. módosítása a szólás- és véleménynyilvánítás elfogadhatatlan mértékű korlátozásához vezetne, ugyanakkor nem vinne előbbre az Internet használatával kapcsolatos problémák jogi megoldásában.

A TASZ álláspontja

Hazánkban az Internetes szólásszabadságot és a világhálóhoz való hozzáférést csak a számítógépes eszközök és a telefonvonalak viszonylag magas ára korlátozza. Az állami beavatkozás hiányában az Interneten érvényesül a leginkább a véleménynyilvánításhoz való alkotmányos jog. A TASZ elfogadja, hogy a bizonytalanság megszüntetése és a jogalkalmazás egységessége érdekében szűk körben szükséges az Internet szabályozása. A törvényalkotóknak a számítógépes világháló jogi szabályozásakor figyelembe kell venniük a következő alapelveket.

⇒ Az Internet nagymértékben elősegíti a **szólásszabadság** kiteljesedését, ez nem csorbítható semmilyen állami beavatkozással, technikai kontrollal.

⇒ Az Internet igen jó lehetőséget nyújt a **közérdekű adatok megismerésére**. A szabályozás céljává kell válnia, hogy minél több ilyen adat legyen hozzáférhető

az állam polgárainak számára. (Gondolunk itt a parlament, a parlamenti bizottságok, a kormány és más állami szervek működésére.)

⇒ A **szolgáltatókat** nem lehet felelőssé tenni azokért az adatokért, amelyeket nem ők készítettek. Az állam ne a szolgáltatókon keresztül kísérelje korlátozni a dokumentumok áramlását az Interneten.

⇒ Elsősorban a felhasználónak, és nem az államnak kell eldöntenie, milyen anyagot kíván magánszféráján kívül tartani. Az Interneten megjelenő **információk szűrését** ezért mindenki maga végezhesse.

⇒ A szabályozásnak biztosítania kell az **anonimitást** mint a szólásszabadság egyik kulcsát.

⇒ A weben keresztül történő üzeneteket a levél- és **magántitok** védi. A hatóságok csak kivételes esetben, törvényben meghatározott indokból és törvényes módon ismerhetik meg az üzeneteket.

⇒ A jogalkotóknak különbséget kell tenniük az Interneten belül meglévő kommunikációs formák között, meg kell határozniuk, mi számít **nyilvános**, és mi **nem nyilvános közlésnek**.

⇒ Az elektronikus levelek és más információk közlésekor bárki bármilyen **titkosítást** alkalmazhat, ez államilag nem kontrollálható.

⇒ A számítógépes világhálón is biztosítani kell, hogy **személyes adatok** ne kerülhessenek nyilvánosságra, illetve azok felhasználása csak törvény keretein belül, az érintett hozzájárulásával legyen lehetséges.

⇒ Az Internetes szabályozásnak különös súlyt kell fektetnie a **minél szélesebb körű felhasználás** biztosítására hazai és nemzetközi szinten is.

Kiadta a

TASZ

TARSASAG A SZABADSAJÁRTÓKÉRT

1999 DECEMBERÉBEN.

1011 BUDAPEST,
JÉGVEREM UTCA 8. III. 12.
TEL./FAX: 201-7375; 214-7102
E-MAIL: TARSASAG@ELENDER.HU
HOME-PAGE: WWW.C3.HU/~HCLU